

Sygn. akt I ACz 816/12

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie I Wydział Cywilny w składzie następującym

Przewodniczący:	SSA Dariusz Mazurek

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2012 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy z powództwa **Banku Spółdzielczego w Ż.**

przeciwko **D. P., B. P. i D. N." sp. Komandytowo - Akcyjna w R.**

o zapłatę

na skutek zażalenia **pozwanego D. N." Spółka (...) w R.**

na postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Gospodarczego w Rzeszowie

z dnia 27 września 2012 r., sygn. akt VI GNc 500/12

p o s t a n a w i a:

o d d a l i ć zażalenie.

UZASADNIENIE

Pozwany (...) w R. wnioskiem zawartym a zarzutach od nakazu zapłaty z dnia 20 lipca 2012r. domagał się zwolnienia od kosztów sądowych.

Postanowieniem z dnia 27 września 2012r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie wniosek pozwanego oddalił.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, że ustalił na podstawie dokumentów przedstawionych przez pozwanego, że za okres od 1 stycznia 2012r. do 31 maja 2012r. wynika strata w wysokości 68 798, 04 zł oraz debet na rachunku bankowym od kwoty 36 zł w grudniu 2011r. do kwoty 91 zł w lipcu 2012r.

Sąd Okręgowy ocenił, że pozwany ubiegając się o udzielenia zwolnienia nie wykazał kompleksowo swojej sytuacji majątkowej czego wymaga przepis art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Przedstawione przez pozwanego dowody w postaci rachunku zysków i strat czy wyciągu z jednego rachunku bankowego były w ocenie Sądu nie wystarczające do wykazania okoliczności od istnienia których ustawa uzależnia udzielenie zwolnienia.

Sąd Okręgowy argumentował, że ze złożonego przez ubiegającego się o uzyskanie zwolnienia rachunku zysków i strat wynika przychód w wysokości 156 966, 31 przewyższający wysokość opłaty sądowej od wniesionych zarzutów. Wykazanie przez pozwanego poniesienia kosztów w wysokości 205 769, 53 zł nie niweczy według Sądu Okręgowego oceny, że pozwany nie wykazał ustawowych przesłanek do uzyskania zwolnienia jako podmiot prowadzący działalność gospodarczą.

Pozwany (...) w R. zaskarżając postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 27 września 2012r. w całości zarzucił naruszenie prawa procesowego w zakresie:

- 1) – art. 233 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nie dokonanie wszechstronnej oceny materiału dowodowego i przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów oraz nienależytego wyjaśnienia okoliczności sprawy i błędne ustalenie, że pozwany posiada środki na pokrycie kosztów postępowania w sytuacji gdy pozwany takimi środkami nie dysponuje, co wykazał przedstawionymi sądowi dokumentami;
- 2) – art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie wskazanie w uzasadnieniu przyczyn dla których Sąd oparł orzeczenie na części dokumentów nie dając jednocześnie wiary pozostałym i nie wskazał dlaczego ocenił, że pozwany nienależycie wykazał swój status materialny i opierał się w tym zakresie na przypuszczeniach;
- 3) – art. 316 w związku z 362 k.p.c. przez niewłaściwą wykładnię, błędne zastosowanie i rozstrzygnięcie wniosku mimo toczących się czynności dotyczących treści wniosku w postaci doręczenie pozwanemu w dniu 28 września wezwania do złożenia oświadczenia o stanie rodzinnym, majątkowym i wysokości dochodów.

Ponadto skarżący zarzucił naruszenia przepisów art. 103 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie poprzez uznanie:

- a) - że pozwany winien wykazać stan posiadanych nieruchomości i ruchomości gdy wskazany przepis uzależnia udzielenie zwolnienia od kosztów od wykazania braku środków na ich uiszczenie;
- b) – że pozwany powinien gromadzić odpowiednie środki na ewentualne postępowania sądowe, w sytuacji gdy żaden z obowiązujących przepisów tego nie wymaga;

Na koniec skarżący zarzucił naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. 1993, nr 61 poz. 284) przez jej niezastosowanie i uznanie, że w niniejszej sprawie nie mają znaczenia rzeczywiste możliwości strony w poniesieniu tych kosztów.

Sąd Apelacyjny rozpoznając zażalenie pozwanego (...) zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia prawa procesowego w zakresie niezastosowania art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny ocenia ten zarzut za chybiony. Przede wszystkim postępowanie w przedmiocie udzielenia zwolnienia od kosztów sądowych toczy się na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, które mają charakter szczególny w stosunku do przepisów ustawy kodeks postępowania cywilnego. Oznacza to, że przepisy ustawy kodeks postępowania cywilnego mają zastosowanie tylko w zakresie nie uregulowanym ustawą o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w art. 103 określa zasady i przesłanki udzielenia zwolnienia od kosztów sądowych osobie prawnej. Jak to powszechnie przyjmuje się w orzecznictwie sądowym i jak to podkreślił słusznie podkreślił Sąd Okręgowy, skoro korzyść ze zwolnienia od kosztów ma odnieść strona i ona powinna w sposób sprawny i wszechstronny przedstawić argumenty na rzecz uwzględnienia wniosku.

Prawidłowo ocenił Sąd Okręgowy, że dokumenty dołączone do wniosku przez pozwanego (k. 133, 134) nie dawały podstaw do ustalenia, że pozwany ubiegający się o zwolnienie od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych w dacie składania wniosku nie posiadał środków finansowych na ich pokrycie. Wniosek pozwanego o udzielenia zwolnienia pochodzi z 12 sierpnia 2012r. a rachunek zysków i strat dotyczy okresu od stycznia do końca maja 2012r. Budzi wątpliwości kogo dotyczy historia rachunku za okres do dnia 13 sierpnia 2012r.) k. 133) skoro wyciąg wskazuje nazwę klienta jako osobę fizyczną.

Art. 103 inaczej niż jest to w przypadku art. 102 u.k.s.c. - nie uznaje nieudokumentowania lub nienależytego udokumentowania wniosku przez osobę prawną za brak formalny podlegający rygorowi z art. 130 k.p.c. Konsekwencją nie złożenia odpowiednich dokumentów na podstawie których Sąd mógłby ustalić brak środków jest oddalenie wniosku o udzielenie zwolnienia. Nie jest też wystarczające jak w przypadku art. 102 ust. 1 u.k.s.c. złożenie

oświadczenia o braku środków (vide postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2007r. sygn. akt V CZ 106/07). W konsekwencji takiej oceny Sąd Apelacyjny stwierdza, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego nie mogło być przyczyną naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. O ile zatem na adres żalącej się spółki doręczono jakiegokolwiek wezwanie do usunięcia braku w zakresie wniosku o udzielenie zwolnienia od kosztów to musiało to pozostać bez wpływu na wynikający z art. 103 u.k.s.c. obowiązek wykazania przez wnioskodawcę podstaw do udzielenia zwolnienia w chwili złożenia wniosku.

Odnosząc się do zarzutu żalącej się spółki naruszenia zaskarżonym postanowieniem art. 103 u.k.s.c. należy powtórzyć przytoczoną wyżej argumentację Sądu Apelacyjnego omawiającą ustanowione w tym przez przepisie przez ustawodawcę zasady udzielania zwolnienia od kosztów sądowych osobie prawnej. W tym miejscu dodatkowo należy powołać się na poglądy judykatury, podzielane przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie co do tego, że Procesy sądowe są koniecznym elementem obrotu gospodarczego, dlatego przedsiębiorcy powinni uwzględniać związane z nimi koszty przy planowaniu przyszłych wydatków. Koszty procesu mają z zasady charakter zwrotny (art. 98 § 1 k.p.c.), zatem zachodzi konieczność tymczasowego ich wyłożenia, możliwa do pokonania - przy przejściowym braku własnych środków - w drodze kredytowania (por. też orzeczenie SN z dnia 18 grudnia 1990 r., II CZ 217/90, niepubl., oraz orzeczenie SN z dnia 24 listopada 1960 r., II CZ 155/60, RPEiS 1961, nr 4, s. 302).

W konsekwencji powyższej oceny Sąd Apelacyjny stwierdza, że o ile żaląca się spółka faktycznie nie posiada środków na poniesienie kosztów sądowych, to nie wykazała Sądowi istnienia tych okoliczności, przez co sama pozbawiła się możliwości skorzystania z dobrodziejstwa wynikającego z art. 103 u.k.s.c.

W kontekście okoliczności, które stanowiły podstawę do nie uwzględnienia wniosku o udzielenie zwolnienia, nie można podzielić poglądu skarżącej, że zaskarżone postanowienie narusza wskazany w zażaleniu przepis Konwencji.

Wobec braku podstaw faktycznych i prawnych do uwzględnienia zażalenia należało orzec o jego oddaleniu na podstawie art. 385 w związku z 397 § 2 k.p.c.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji postanowienia.